

Sygn. akt IV CSK 48/17

POSTANOWIENIE

Dnia 3 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku T.S.
przy uczestnictwie W.S.
o zniesienie współwłasności nieruchomości,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 3 sierpnia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 20 października 2015 r., sygn. akt VIII Ca (...),

- 1) odrzuca skargę kasacyjną,**
- 2) oddala wniosek T.S. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Uczestnik postępowania W.S. złożył skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w T. z dnia 20 października 2015 r., którym oddalono apelację tego uczestnika oraz uczestniczki M.S. od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w C. z dnia 11 lutego 2015 r., oddalającego, złożony w toku postępowania o zniesienie współwłasności nieruchomości, wniosek uczestników o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie udziału (1/8) wnioskodawcy T.S.. Jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazał kwotę 75.080 zł, odpowiadającą wartości

tego udziału wyliczoną w operacie biegłej sądowej z 2012 r., sporządzonym w toku postępowania egzekucyjnego na zlecenie komornika.

Sąd Najwyższy zważył:

Art. 519¹ § 1 k.p.c. stanowi, że od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy w sprawach z zakresu prawa rzeczowego przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Przepisem szczególnym jest art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c., w myśl którego skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o zniesienie współwłasności oraz o dział spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 150.000 zł. W orzecznictwie zgodnie przyjęto, że wartość przedmiotu zaskarżenia sprowadza się do wartości konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego objętego zaskarżeniem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 11). Powszechnie akceptowany jest pogląd, wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r. III CZ 153/02 (OSNC 2004, nr 4, poz. 60), zgodnie z którym w tzw. sprawach działowych wartość przedmiotu zaskarżenia w zasadzie nie może przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika wnoszącego kasację (skargę kasacyjną). Tylko wyjątkowo, gdy uczestnik podważa samą zasadę podziału albo gdy zaskarża rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub tytułem zwrotu pożytków albo rozliczenia nakładów, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału. Wartością przedmiotu zaskarżenia - nawet wówczas, gdy orzeczenie zaskarżono "w całości" - jest z reguły nie wartość całego dzielonego majątku, ale konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego środek odwoławczy dotyczy i z reguły nie może ona przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2009 r. IV CSK 107/09, niepubl., z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06, z dnia 24 lipca 2008 r., IV CZ 53/08, z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, z dnia 1 czerwca 2011 r., II CZ 27/11). Wyjątki od tej reguły dotyczą m.in. sytuacji, gdy uczestnik podważa zasadę podziału bądź następstwa posiadania wyznaczającej rozmiar przedmiotu postępowania. W takich wypadkach wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału

(por. postanowienia z dnia 5 maja 1978 r., III CZP 26/78, OSNCP 1979, nr 1, poz. 3, z dnia 12 lipca 2007 r., III CSK 177/07, niepubl., z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CSK 107/09, nie publ.). Przez zasadę podziału w powyższym znaczeniu należy przy tym rozumieć kwestionowanie faktu i podstawy uznania danego składnika majątku za wspólny. Zbliżone stanowisko co do tej kwestii zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 sierpnia 2008 r., V CSK 136/078, nie publ.

Wartość przedmiotu zaskarżenia w obecnym postępowaniu odpowiada zatem wartości udziału w nieruchomości, mającego być przedmiotem zasiedzenia. Powstaje jednak wątpliwość czy, z uwagi na wycinkowy zakres rozstrzygnięcia postanowieniem wstępnym, dopuszczalność skargi kasacyjnej należy ocenić w oparciu o art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. czy art. 519¹ § 1 k.p.c., który w sprawach o zasiedzenie nie wprowadza ograniczenia dodatkowym kryterium wartości przedmiotu zaskarżenia. Jej istota wymaga odwołania się do art. 618 § 1 k.p.c., który przewiduje wyłączność rozpoznawania sporów o prawo własności w ramach toczącego się postępowania o zniesienie współwłasności. Konsekwentnie tracą one swoją samodzielność i stają się częścią sprawy o zniesienie współwłasności, co rozciąga się także na kwestię dopuszczalności skargi kasacyjnej (por. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2002 r., IV CKN 38/01, z dnia 13 stycznia 2017 r. III CZ 59/16).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną jako niedopuszczalną. Nie znajdując podstaw dla odstąpienia od zasady ponoszenia kosztów postępowania nieprocesowego przez strony we własnym zakresie rozstrzygnął o nich w oparciu o art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ oraz art. 391 § 1 k.p.c.